

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica infra ascensionem

[urn:nbn:de:bsz:31-114264](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114264)

Quaestio Circa Scriptur.
EVANGELIUM

794

Dominica infra Ascensionem.

Quaestio 1^a. De Spiritu Sancto quid est firmâ fidei creden-
dum. Et quod cum Patre & filio sit unus, idemq; deus. 1. Joa. 5.
Tres sunt, qui testimonia dant in Caelo Patris, Verbi, & Spiritus Sancti, et
hi tres sunt unus, et prorsus eisdem cum illis substantia, prout
sapientia, bonitas, Perfectio, Divinitas, iuxta illud S. Athanasii
in symb. Si in hoc Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil maius,
aut minus, sed tota sit persona coaeterna sibi sunt, & coequalis.
Sunt in circulo tres lineae ductae à centro ad circumferentia aqua-
les inter se sunt, et una nō est alia, et centrum unum eod. hnt. Et eodem
modo credendum in mente, quod procedat tam à Patre, quā à filio, sic in-
scriptus in dicitur loquitur. Mittam vobis à Patre Spiritum Sanctum
Fid. qui à Patre procedit. In divinis procedere & multi pro uno,
eodemq; accipiuntur. Cuius mittatur à filio, utiq; ab eodem pro-
cedit & q; cu procedat à Patre, ab eodem & mittitur. Gal. 4.
Miserit Deus Spiritum filii sui in corda vestra. Item qui quis alii
quid sui ab alio accipit ab eo procedit, ut filius à Matre, flus
a fonto, flor & fructus ab arbore; atq; spūs sanctus, q;
à filio, quod hi accipit, ut declarat ipse deus. Illud nō clari-
ficabit quia de meo accipit. Et certe aliis nō esse dicendum
suis spiritus. Hanc eius processionem, quā credere Germani
voluerant iusto & iudicio sub iugum venerunt Turcicū
anno 1453 ipso die Constantiam occupatā Constantiнопoli
pro orientali imp. & Mahumeto 2.

Quaestio 2^a. Quomodo sit divina proles, sive filii à
Patre, sive spūs sancti tam à Patre, quā à filio? Et ardua est ista
quaestio, nec prodesse deat rerū à Deo revelatarū rationes ac
modos curiose scrutari, animo nō asserendi, nisi copliantur,
sed simpli credere ad summā veritatem facti, aut fallere sit im-

Quaestio Circa Tertium

796

Filio, id est, uero, et cum filio spiritui sancto. Filius a, Patre procedit uia cognitionis, qua ad sapientiam pertinet: spiritus a, sanctus uia amoris, cuius proprium est benefacere, atque ita bonum se comprobare.

Quaestio 6^a Spiritus sanctus cur uocatur Paraclitus sive Consolator? Et tota quidem Trinitas consolatur bonos in Tribulatione: et Cor. 1. Consolatus est et Christus uersurgens a mortuis, et discipulis suis apparendo Joa. 20 sed peculiariter consolari dicitur spiritus sanctus, quia consolari proprium est amoris, et consolatio apostolorum ex resurrectione Christi, duplicata est in aduente spiritus sancti, quia donati sunt mirabili gratia tam gratis faciente in qua confirmati sunt (iuxta illud, ut maneat uobiscum in aeternum) quam gratis data, cuiusmodi sunt dona lingue, uis, prophetiarum, miraculorum, scribendi libros Canonicos, Magna, nimicitas, Patientia et fortitudo in rebus aduersis. Tunc propter bonam Christi resurrectionis, gaudium sunt bono propicio, quod non gaudium plerumque de quo Joa. 16. Petrus, et ceteri, ut gaudium uersum se plerumque.

Quaestio 7^a Cur spiritus Veritatis? Et quia spiritus in Christi, ut potest a quo procedit: Cum ergo Christus sit ueritas Joa. 14 quod promissiones suas, quas perfecti adimplet consequente spiritus sanctus, et ueritatis. Item ueritas est Seruus Heb. 6. atque Seruum mentiri impossibile est, exprobrata omni ueritate habet cognitionem, et per mirabilia opera quae facit, auctoritatem, quam dignissimus est, cui dicens creatur.

Quaestio 8^a Quomodo testimonium Christo perhibet? Non uero, per solos apostolos, quos mouet ad perhibendum, utrumquam per seipsum, tot eis dona, tantamque consolationem infundendo, ut satis intelligant Christum officium eius promissum

Sonm, & ophibitum n' p'fct non ofe d'rom. Miracula Chri fuerant aliquo m'iora, ut vocatio Mathai sed ut plurimum inferiora ut curationes agrorum, reliq' a. & m'iora, quibus mutati sunt Apostoli. & alij in uicor alios u. g: Saulus, & S. Sicut de tenebris facti lux eph. b'ndicunt futura act 20 locuti sunt Linguis, crederunt mirabilia, pertulerunt diuisima, oia reliqua, runt, nouerunt cogitac' cordiu' act 1 fuerunt Constantissimi act 4 uirgines itm in coniugio, ut Catechizandis, scripturas ilp'ant, potuerunt de mones et mortem remittite act 5 & 5 & 5.

Quaestio 9^a. Quid mysterij sub his uerbis latet et uoluntas miti dicitis, quia qd dicitur mecu' actis. Ex 1° docent, quod sicut testimoniu' ap'rum n' derogat testimonio & id Chri uoluit ut ei accederet, ita nec sacrificium missae, nec satisfactiones humanae, nec opera bona, & Passione derogant sacrificio Crucis satisfactioni, boni uisus, & Passione Chri. Proinde 2° magni estimandus testimoniu' & Patru' in ma' fidei, religionis, & pietatis, sicut et ipsoru' ap'rum, quos peculiariter Chrus eligit ad hanc off'cti, uelut in ex'ptione maioris. pp' uisus, ex'p' honorem & longas uel oia consuetudines: et quibus quocumq' tempore uicinos sunt, puriorum accipiunt diuinae mysterioru' ueritatem: Non sicut atq' puriores sunt pariter uari purissimo fonti proximiores. Et t'p' circumstantibus ignem, plus caloris accipiunt, qui minus distant. Et semper uim magis accipiunt, quod figuram, complexionemq' filij quam Nepotes, et hi quam Pronepotes, uel abnepotes in recta linea. Hinc ad Patres remittit nos scriptura dicit: Et interroga Patrem tuu', & annuntiabit tibi, maiores tuos, et dicent tibi. Gen. 22 No transgrediaris terminos, quos posuerunt Patres tui, Genes. 6. Non te praetereat narratio senioru', ipsi enim didicerunt a Patribus suis

Quasita Area Poptu'

798

In v^o curia talibus paribus seniores & doctores seniores
prevaleant contra Juniores. Cum sub Theodosio Magno
Tolito Jozom: l. 2. c. 12. f. 12. essent plurima turbantia Celsi-
siam iussit Imperator eorum duas convenire, allatis libris s^t
Patru', & dixit. Exami nemus q^d doctrina' uestra' ad illorum
Scripta, & si cui illis consenserit utinatur, seras a. abijciatur.
Huc pertinet decisio litis inter Judaeos & Samaritanos in fau-
orem Judaeorum velut antiquiorum de qua Tol. m. c. 4. Joannis.
Carolus a. Magnus sic loquitur, in Ep^la ad Ep^us: Hispanens:
Hanc p^rimioram dedit anteq^{uam} Clavionei Sanctoru' Patrum,
& Catholicoru' Doctoru' sacris inhaeremas sensibus. Diximus
qua' scripserunt, credamus qua' docuerunt. Quicquid in illoru'
libris legitur, qui divini spiritus afflati, toti orbi a Clavo dabi
sunt Doctores, indubitante lenes, hoc ad salutem anima-
rum sufficere credens, quod sanctissima Evangelica Verita-
tis pondus historia, quod Apostolica in suis libris confirmat,
auctoritas, quod Ep^um^u sacra scriptura tractatores postea ad
perpetua' memoria' reliquerunt. Hinc Catholici quo religio-
sioris hoc magis reuerentur. Veratioris esto in multis annis
ab ijs superentur. Habet exemplum in S. Augustino, qui Hie-
ronymum non multo seniore uocat doctissimum l. 4.
de doctrina Christi: Musica disciplina, inquit ubi Nu-
merus ite plenissime dicitur, neq^{ue} adeo non defuit Prophe-
tis nostris, ut uir doctissimus Hieronymus quorunda'
eram commemores in Hebraea tantum lingua. Hare-
tici contra quae uident condemnari se testimonijs
conuictoru' sanctorum Patru' oderunt illos impudens,
scabrosissime de ijs loquuntur, nec unquam uident eos

799 Euangel. Domin: infra Ascens. Domini
in Judicis sine arbitros doctrinae sua recipere: ad scripturas
appellans, et sic praevalent, atq; inhiant illas se melius, quā
sibi intelligere

Quaestio 10^a. Quo tendunt haec alia. Haec locutus sum
vobis ut non scandalizemini: Et sicut deus preparavit di-
ctis suis in calis inmarcescibilem coronam gloriae, ut in hīs
proposuit certamen spirituale q; vitia, & Inclinatio-
nes pravae, malignos spiritus, et quidem certamen n̄ carens diffi-
cultate, fortisq; acquirens auctum Sap. 10. Certamen fortis dedit
illi ut vinceret. Item. Non coronabitur, nisi qui legitime
certaverit. Quid ignavi faciunt, cui admoveere operi manū
incipiunt, et difficultatem. Hanc ut praemeditatam experiri
poterantur, scandalizantur, de abjicienda Christiana Qu-
estione cogitent, et finem recipiunt se ad molle vitaē gen-
tiae. Quae faciunt materiam facti Christus movet aplos.

Quaestio 11^a. Quo pertinet haec alia: abegit synagogis
faciunt eos: Et militat inter Persecutiones alias, sicut a
peruersis hominibus, a Diabolo instigatis. promouentur
Ioh. Ejiciantur extra civitatem, sicut dicitur. Et ipse
Christus Luc. 9. Et Stephanus Act. 7. et Paulus cum
Barnabā Act. 13. uel extra synagogas, uel lonuen-
tibus publicis ad colendum idolum, uerbumq; suū audientibus uti
contigit. Cetero nato Ioh. 9. multo autem magis fore ut im-
pediantur inter se congregari. Magna pena ista est, quā
magna consolatio est, magnam bonū simul posse conueni-
re, quā potentior est oratio plurius, ad unq; sibi animos
exemplis mutuis, quos et brutis ipsis usuenerit carnis
Tunc bene fortis equus, aspirato carcere, currit
cum quos proficere, quosq; sequatur hē.

Viguit mos iste, et auctoritas excludendi. Sacerdos a con-
cilio apud Gallorum Pruzas, habebaturq; haec pena grauis

Quasita Circa Scriptu'

800

ut scribit Calar l. 6 de bello Gallico. Quibus ita interditi
est, neq. in numero feneratoru' habitent, ab his omnes dices
dant aditu' & sermonem. Desugiunt, ne quid ex gtagione in rom
modi capiant. Ne minus apud Judaeos, ut eximpta allata dicens (qua
tu interditi abutebantur, excludendo eos, q. p. orbis retinenda erant)
mpe a. olim apud Christianos, adeo, ut q. q. in exorator diaboli
intraret, eosq. cruciaret. Cor. 5 Ego quidem absens corpore cum oculis
p. a. sp. u. illud iocui, tradere habuimus. Satanae in m. titulu' Car
ni ut sp. u. saluus sit ni dit. Oni. Et 1 Tim. 1. loquens de Heretico
qui ab Ecclia recesserant. Ex quibus est Hymenaeus & Alexander
quos tradidi Satanae, ut dicant in blasphemare. Notu' quomo
do S. Ambrosius magnu' illum Imperatorem Theodosiu' excom
municaverit, atq. a templi aditu' excluderit. Quomodo
item Theodosius Junior excom. m. unicus a. simpli' & in
sulso sacerdote conquerente de Justitia sibi non administra
ta com. d. non ante voluerit, quam ab Ep. absolueret,
Ita & diceretur excom. m. unicus h. m. illa' facere nullam,
de sorte Jurisdictionis, adeo censura hui' metuebatur iuxta
illud Orsell. in Apoll. c. 39 Apud Nos futuri summa
Judicii praedictum est, si quis ita deliquerit, ut a commu
nionis orationis, & conventus, & ois sancti commercij relo
geretur. Contra apud ataq. huius haereticos locu' nullu' h. m.
st, sed propria creantur fundata, si m. usu' eam tentent adu
cere, quod ita demonstru'. Aut exco. d. aut eos, qui Ecclia
sua non sunt, aut eos, qui sunt, n. illos, quia excom. m. sunt,
de quibus 1 Cor. 5 Qui n. m. d. i. qui foris sunt iudicare
non enim istos, quia omnes credunt. sp. u. electos, justos, & b. r.
charos, quales excludere magna esset audacia iuxta illud
Rom. 8. b. r. est qui iustificat, quis est qui q. d. m. n. e. & si
d. v. pro nobis quis contra Nos? quis accusabit aduersus

Quaestio Circa Textum

293
804

philip. n. rapinat arbitratore a se aequalem
 proo quid orthodoxi explient uidentur e. 1.
 igr aliqui aiant prem maior diu filio ratione
 diuinitatis, ita fu ut maioritas u dicit ma qualiter
 subitio, q uita e sed origine et super quoad et
 graui eam appellanti, quia filius a patre, u pr
 a filio ita abhan. Bapst. Nazians. et Hil apud
 Tol. cit. amot. 27. m. r. 14. pa. 5. alg. ut Aug.
 a seo diuino prem maiorem e filio rase hu manitati
 filii, quod q dem Chris ad prem recedebat, Nazianz.
 hi oio uetat Chris dicitur de humanitate filii eo quod pa
 u honorificu foret deo pr si cu creatura comparare
 tar, et maior, hinc dicitur 3. Chrys. opponit maioe
 appellari prem naue opinionis, diuinitatis. (licet talis)
 prem maiore reputate filio, qm indeq, uale sensu ex
 uorboru Chris si milii timetis quod me deponere non
 possim, neq, confititri me post mortem iteru uisur
 hi cu ambitu me ad prem uadere latand u tu e, ga
 ad maiore uado, qui p oia molesta dissolueri puto
 qua sentia e maledictoru et uentru Theopidat.
 et rutym. 4. Cyrillus putat prem dici a Chris ma
 iore sua maiestatis et gloria collata cu sua humilita
 te et exanatione, filius n. assumpta carne semet
 ipsam humiliat, n a. ita se p, uac u. uadi filij
 in ipsa suscepta humanite exaltat, et glori fuerit,
 ut dicit orp filiu. q sentia moe placet, et contentui
 ualde aptari p, hinc n. fle ptt cur Chris dixerit
 discipulos si se diligere oportu ire gaudere de bo
 no, utiq, n sibi bono e obtento, quod ad prem
 iret, quia p se maior e, a quo exaltari pter
 # exanatione.
 Quomodo 5. Quid uelint illa Chris uerba

Sentesortis
 si p 50 uenire ad
 pabe thedeo hinc
 haru ut a n totu
 ad maissibile dicitur
 in hanc uolunt, hanc de
 ad aliquo uenire
 uale uel p ad aliq
 g e et immutabile
 ad p miter spiritus
 fore e p miter
 ni n dicitur hanc
 p miter spiritus
 dicitur. miter spiritus
 p miter spiritus
 a. miter spiritus
 et hor n p miter
 hanc, p miter spiritus
 p miter spiritus
 io nectit qd spiritus
 balabre uel hanc
 p miter spiritus
 moro Chris dicit
 uerba dicit p miter
 miter spiritus, Chris
 cu uerbum effect
 philip. q. q. q. q.
 uenire cu hanc
 matu.
 hanc Chris
 uenire filij
 hanc p miter
 hanc p miter

Euangelium Omnia Trinit.

Jam ut mala loquar vobis ut, venit n. princeps
 mundi huius. Signat Chies adventu. Compositum
 poul. poul. tanquam satellitu diaboli, q. di. prin-
 cep. mundi captus. huc. r. par. n. horatura et p.
 testat tenebrarum addit h. declaravem Innocentia
 en. au. in me n. h. quidquid. a. p. a. mortis pceptu
 h. id. ex. qui. cepit. Subdicit, ut cognoscat m. d. d.
 quia deliquit p. r. et p. r. mandatu. dedit. m. l. i.
 v. si. sic. facio, surgite. eamus, hinc. ad. locu. s. c. t. in. quod
 venturi. sunt. inimici, ut. me. capiant. et. occidant. H. u.
 a. Chri. post. haec. verba. e. d. om. ubi. cenauerat.
 hortu. uerfu. abierit, et. reliquit. sermone, qui. recitatur.
 Joa. 15. 18. 17. in. uia. complaxerit. in. artu. e. uerfle
 ois. in. per. illud. surgite. hinc. hinc, ut. h. animi
 promptitadine. declarare. sed. reuera. saltem. ex. eo
 in. quo. tu. erat. loco. motu. e.

MORALIA.

1^m de feto pente costes seu missione sp. sancti Res. p.
 Bell. c. 26. Lorin. S. Th. 1. p. 9. 26. 27. 28. 2^m
 de amicitia cu' d. r. o. ex. obseruandae Mandatorum
 Staples. 1. 2. 3^m de seruandis mandati. Bar.
 tom. 7. 1. 7. c. 7. Cost. 4. 3. Lou. xi. hoc. euang.
 4^m de hono. pacis. Chri. Staples. 1. 7. Cost. n. 17.
 5^m de falsa. pace. mundi. Staples. 1. 5. 6^m de sp. sancti
 officijs. p. r. o. n. 3. h. conuion. 7^m de sp. sancti. miran-
 dis. Cost. n. 5. 8^m de dato. sp. r. S. f. sacru. confi.
 Cost. n. 7. et. 11. *Altera. d. q. d. act. f. h. m. a. d. e.*
 9^m *Amour. c. 3.*

V A N G E L I V M

Dominica Trinitatis.

EV
 D
 Quati
 fua. bit. qui
 mandata. h. i. p.
 matu. et. p. r. a.
 contra. h. o. c. f. i.
 n. d. i. t. u. r. a. p.
 p. r. i. n. c. i. p. i. u. m.
 m. i. f. e. r. m. o. n. e.
 m. i. s. e. p. r. u. e.
 f. i. n. e. m. a. n. d.
 n. a. r. y. p. o. h. i. p.
 C. o. n. t. r. a. r. i. u. m.
 t. a. n. d. o. t. e. f. o. n.
 a. r. t. a. r. u. m. n. o.
 p. r. i. n. c. i. p. i. u. m.
 d. i. u. i. t. a. t. i. o. n.
 p. u. r. g. a. t. o. r. i. u. m.
 Q. u. a. s. t.
 i. n. m. a. n. d. a. t. a.
 p. a. r. a. l. i. s. q. u. o. d.
 d. i. u. i. n. a. t. i. o. n. e.
 d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e.
 p. u. r. g. a. t. o. r. i. u. m.
 p. o. l. i. t. i. c. i. s. q. u. o. d.
 n. o. n. g. h. i. n. t.
 f. a. c. i. t. d. i. f. f. i.
 c. i. l. i. t. a. t. e. m. i. n. i. s.
 c. o. m. m. u. n. i. t. a. t. e.
 s. e. m. p. e. r. d. o. s. q.